

Таким чином, згідно з табл. 2 пропонується відокремленим підрозділам створити Розділ щодо обліку нарахування та сплати податків і зборів у розрізі кожного окремого виду податків з обов'язковим розкриттям таких питань:

- регламентація порядку нарахування податку нормативно-правовими актами;
- наведення методики визначення бази оподаткування та суми податку до сплати в бюджет;
- зазначення термінів та порядку оформлення і подання Декларацій з податку відокремленим підрозділом до головного підприємства;
- порядок відображення операцій з податку в обліку відокремленого підрозділу.

Список використаних джерел: 1. Господарський кодекс України. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/436-15>. 2. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців: Закон України від 15.05.2003 № 755-IV. URL: <http://vyborkom.org/kb/article.php>. 3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-IV. URL: <http://www.sta.gov.ua/doccatalog/document?id=300559>. 4. Selivanova N., Tokarchuk L., Chuvakov O. Analysis of taxation burden in Ukraine in 2014-2016. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2018. Vol. 4, No. 3. P. 288–294. URL: <http://www.baltijapublishing.lv/index.php/issue/article/view/458/pdf>.

УДК 657

О. О. Сидоренко, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту

Чернігівський національний технологічний університет, м. Чернігів, Україна

ОКРЕМІ ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ СТРАХОВИКІВ ПОДАТКОМ НА ПРИБУТОК

Ключові слова: страховик, страховий посередник, норматив витрат, витрати на ведення страхової справи, податок на прибуток, позитивна різниця, фактичні витрати на виплати страховим посередникам.

У процесі діяльності страхові компанії досить часто використовують послуги страхових посередників, а саме страхових агентів та страхових брокерів, з метою укладання та/або пролонгації договорів страхування. Водночас Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо покращення адміністрування та перегляду ставок окремих податків і зборів» від 23.11.2018 № 2628-VIII було внесено зміни до п. 141.1.3 Податкового кодексу України (ПКУ), зокрема додано абзац такого змісту: «Фінансовий результат до оподаткування страховика збільшується: на позитивну різницю між сумою будь-яких виплат (винагород) страховим посередникам та іншим особам за надані послуги щодо укладання (пролонгації) договорів страхування та сумою нормативу витрат на виплати страховим посередникам, розрахованих за методикою, визначеною уповноваженим органом, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику» [1], що відповідно вимагає від страховика приділення уваги правильності відображення в обліку та врахування таких витрат у процесі здійснення розрахунку суми податку на прибуток, що вказує на актуальність теми.

З наведених змін у Податковому кодексі України можна зробити висновок, що страховику перед визначенням бази оподаткування з податку на прибуток спочатку необхідно визначити норматив витрат на виплати страховим посередникам, після чого порівняти його з фактичними (або нарахованими у звітному періоді, але ще не виплаченими) виплатами страховим посередникам та в разі перевищення фактичних виплат над нормативом збільшити на суму перевищення фінансовий результат до оподаткування.

При цьому, на нашу думку, текст п. 141.1.3 ПКУ «Фінансовий результат до оподаткування страховика збільшується: на позитивну різницю між сумою будь-яких виплат (винагород) страховим посередникам та іншим особам», слід викласти в такій редакції «Фінансовий результат до оподаткування страховика збільшується: на позитивну різницю між сумою будь-яких нарахованих, в тому числі не оплачених у звітному періоді, виплат (винагород) страховим посередникам та іншим особам», що унеможливить використання страховик при розрахунку такої податкової різниці даних лише за фактично оплаченими винагородами страховим посередникам.

Норматив витрат на виплати страховим посередникам треба визначати згідно з «Методикою визначення нормативу витрат на виплати страховим посередникам» [2], відповідно до якої:

1. Базою для розрахунку нормативу витрат страховика на виплати (винагороди) страховим посередникам та іншим особам (далі - база для розрахунку нормативу витрат) є сума страхових платежів (страхових внесків, страхових премій), одержаних (нарахованих) страховиком протягом звітного (податкового) періоду за договорами страхування та перестраховування, зменшена на суму страхових платежів (страхових внесків, страхових премій), одержаних (нарахованих) страховиком протягом звітного (податкового) періоду за договорами перестраховування.

2. Норматив витрат страховика на виплати страховим посередникам (далі – норматив витрат) за звітний (податковий) період розраховується за формулою:

$$NB = \sum_{i=1}^n Bi \cdot Ni + I,$$

де NB – норматив витрат за звітний (податковий) період;

Bi – база для розрахунку нормативу витрат за i -м видом страхування;

Ni – норматив витрат на ведення справи страховика за i -м видом страхування на останню звітну (податкову) дату;

n – кількість видів страхування, за якими страховиком протягом звітного (податкового) періоду здійснювалася страхова діяльність;

i – вид страхування, за яким страховиком протягом звітного (податкового) періоду здійснювалася страхова діяльність;

I – інвестиційний дохід страховика, одержаний (нарахований) протягом звітного (податкового) періоду.

Розмір нормативу витрат на ведення справи за видами страхування визначається: 1) за видами добровільного страхування – максимальна гранична частка нормативних витрат на ведення справи у страховому тарифі, розрахована страховиком відповідно до законодавства та зазначена ним у правилах страхування, що зареєстровані Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України або Нацкомфінпослуг. Якщо правилами страхування не встановлено розміру нормативних витрат на ведення справи, то він визначається в розмірі 20 %; 2) за видами обов'язкового страхування – гранично допустиме значення нормативу витрат на ведення страхової справи як складової частини страхового тарифу, визначене законодавством [2].

При цьому для «страховиків, що здійснюють діяльність за видами страхування, іншими, ніж страхування життя, як дохід, отриманий страховиком від інвестування коштів страхових резервів у прийнятні активи вважають, а саме: проценти, нараховані страховику за звітний (податковий) період на суми банківських вкладних (депозитних) або поточних рахунків, за вирахуванням податків, зборів та платежів; дивіденди, нараховані страховику за акціями, за вирахуванням податків, зборів та платежів; дохід, нарахований страховику за державними цінними паперами, за вирахуванням податків, зборів та платежів» [2].

Аналіз вищенаведених положень щодо складу доходів від інвестування коштів страхових резервів (технічних резервів) дає змогу зробити такі висновки:

1. Склад вищенаведених доходів не враховує всіх видів доходів, які можна отримати в процесі розміщення страхових резервів, а тому повинен бути розширений (наприклад, доходи за банківськими металами, нерухомим майном тощо).

2. Врахування доходів від дивідендів за акціями, нерозкрито повною мірою, адже отримані дивіденди залежно від порядку їх обліку можуть потрапляти або до складу доходів страховика (рахунок 73 «Фінансові доходи»), або йти у зменшення балансової вартості фінансових інвестицій, що обліковуються за методом участі в капіталі.

Проаналізувавши вищезазначені нормативні документи в роботі було виділено окремі недоліки та запропоновано шляхи їх вирішення з метою удосконалення чинного податкового законодавства України та зменшення майбутніх зловживань, пов'язаних із неоднозначним трактуванням окремих їх положень.

Список використаних джерел: 1. Податковий кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. 2. Методика визначення нормативу витрат на виплати страховим посередникам. URL: <http://www.drs.gov.ua/wp-content/uploads/2019/02/1064-05.02.19-2.pdf>.